

Дисципліна: «Музика українського зарубіжжя».

Група: II курс (магістратура).

Факультети: виконавські факультети.

Дати занять: 07.09; 14.09; 21.09; 28.09; 05.10; 12.10; 19.10; 26.10; 02.11; 09.11; 16.11; 23.11; 30.11; 07.12.

Викладач: Давидова О.М., кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри історії української музики та музичної фольклористики.

Тема 1

Вступ до курсу. Введення в проблематику, огляд літератури. Постаті видатних українців за межами етнічних земель України у світовій історії

Поняття «діаспора», «українська діаспора», «еміграція». Визначення понять в історичній ретроспективі та в сучасних наукових інтерпретаціях. Наукові дослідження з питань діаспорознавства. Причини переселень національних спільнот за межі етнічних земель. Постаті видатних українців, які в різні історичні періоди здобули славу за межами України:

Анна Ярославна – донька Київського князя Ярослава Мудрого, королева Франції.

Юрій Дрогобич – просвітитель XV ст., філософ, астроном, медик, ректор Болонського університету в Італії.

Пилип Орлик – автор першої Конституції в Європі.

Юрій Кульчицький – першовідкривач кави на європейському континенті.

Дмитро Бортнянський, Максим Березовський – композитори.

Микола Гоголь – письменник.

Микола Миклухо-Маклай – мандрівник, антрополог, етнограф, географ.

Дмитро Левицький, Володимир Боровиковський, Ілля Рєпін, Архип Куїнджі, Казимир Малевич, Іван Марчук – художники.

Олександр Архипенко – скульптор, живописець, графік, основоположник кубізму в скульптурі.

Давид Бурлюк – поет і художник, ідеолог авангардизму в живопису і поезії.

Ігор Сікорський – авіаконструктор.

Сергій Корольов – інженер-конструктор ракетно-космічних систем.

Іван Пулюй – винахідник променів, аналогічних рентгєнівським.

Григорій Кістяківський – видатний хімік, професор Гарвардського університету, учасник розробки і випробувань атомної зброї в середині ХХ ст., радник Президента США Дуайта Девіда Ейзенхауера з питань науки і технологій.

Віра Холодна – актриса «німого» кіно.

Соломія Крушельницька – оперна співачка.

Серж Лифар – танцівник балету, хореограф.

Володимир Горовиць – піаніст.

Контрольні запитання і завдання

1. Дайте визначення понять «діаспора», «українська діаспора», «еміграція».
2. Проаналізуйте ці поняття з точки зору історичної ретроспективи та сучасності.
3. Якими були основні причини переселень національних спільнот за межі етнічних земель?
4. Назвіть імена відомих вам письменників, художників, музикантів, громадських діячів українського походження, які здобули славу за межами етнічної батьківщини. Що ви знаєте про них?

Тема 2

Стислий огляд проблем української діаспори. Чотири хвили української еміграції (кінець ХІХ – ХХІ ст.)

Умовні хронологічні рамки чотирьох хвиль масового переселенського руху з України: перша хвиля охоплює період з останньої чверті ХІХ століття до початку Першої світової війни, друга – час між двома світовими війнами, третя – період після Другої світової війни. Четверта хвиля, яка все ще триває, виникла на межі 1980–1990-х років ХХ століття.

Відмітні риси культурного життя першої, трудової хвилі еміграції українців до країн Південної та Північної Америки, Австралії, Китаю тощо. Розбудова мережі освітніх, релігійних, господарських і громадянсько-політичних організацій української діаспори.

Особливості другої, політичної хвилі української еміграції переважно до країн Європи та Америки. Співпраця між осередками української діаспори, утворення ряду спільних установ, проведення спільних заходів.

Третя, переважно політична хвиля української еміграції як наслідок перерозподілу світу після Другої світової війни. Пожвавлення організованого життя української діаспори в Америці й Західній Європі. Розвиток політичних партій, громадських, культурних, наукових, духовних інституцій. Становище української діаспори в СРСР.

Домінування економічних чинників у виникненні четвертої хвилі еміграції українців до Росії, країн Східної та Західної Європи, Америки. Відтік інтелектуальних кадрів з України. Розпад СРСР і утворення східної української діаспори, яка охоплює представників з Російської Федерації, Молдови, Казахстану, Узбекистану, Киргизстану, Таджикистану та Туркменістану тощо.

Статистика кількості іноземних громадян українського походження, які нині постійно проживають за межами України.

Контрольні запитання і завдання

1. Окресліть хронологічні рамки та географічні напрямки чотирьох хвиль української еміграції.
2. Наведіть статистичні дані щодо кількості громадян українського походження, які проживали за кордоном станом на 2009–2010 роки.
3. Які риси характеризували культурне життя першої хвилі української еміграції?
4. Чому в 20-х роках ХХ століття Прага стала одним із центрів українського духовного та політичного життя?
5. Чи підтримувала українська діаспора зв'язки з радянськими землями в 1920–1930-х роках?
6. Які громадські, політичні, культурні, наукові, духовні інституції української діаспори виникли під час третьої хвилі?
7. Які зміни сталися в концепції взаємин між українською діаспорою та Україною в період третьої хвилі еміграції?
8. Чому українська діаспора в СРСР перебувала в найгіршому становищі в плані задоволення гарантованих прав та культурних потреб?
9. Які специфічні види еміграції виникли в радянський та пострадянський час?

Тема 3

Культурне життя української діаспори. Релігійні, освітні, культурно-мистецькі інституції української діаспори у світі. Роль Світового конгресу українців у консолідації нації

Створення мережі українських релігійних, освітніх, господарських і громадсько-політичних організацій у нових країнах поселення. Підтримання зв'язків із рідними землями та культурними центрами на батьківщині. Специфіка культурного життя української діаспори в Росії: асиміляція з російським середовищем, відсутність самоорганізованого життя, несистематичні культурні зв'язки з Україною.

Гуртовий спів як найголовніший прояв музичної культури перших українських емігрантів. Поява перших закордонних українських аматорських

хорів. Слабкий розвиток композиторської творчості. Постаті Євсевія Мандичевської (1857–1929, Австрія), Михайла Сікарда (1868–1937, від 1913 – у Нідерландах), Євгена Турули (1882–1951, від 1914 – у Німеччині, згодом у Канаді). Високий рівень професійного виконавства співаків Соломії Крушельницької, Олександра Мишуги, Модеста Менцинського.

Організованість та інтелектуальна спрямованість другої хвилі еміграції, тісна співпраця між осередками української діаспори. Виникнення мистецьких колективів як аматорського, так і професійного рівня, розвиток виконавського мистецтва, започаткування музично-просвітницького, музично-педагогічного, музикознавчого, композиторського напрямів музичної діяльності. Прага як новий центр українського культурно-інтелектуального життя. Стильове різноманіття композиторських пошуків представників закордонного українства. Творчі постаті найвидатніших представників другої хвилі еміграції Федора Якименка, Олександра Кошиця, Романа Придаткевича, Антіна Рудницького, Андрія Гнатишина та ін..

Пошвавлення організованого життя української діаспори в Західній Європі та Америці після Другої світової війни, з початком третьої хвилі еміграції. Необхідність утворення керівних органів світового українства в Європі та Америці для координації та об'єднання громадських організацій українців. Поява Світового конгресу українців та його роль в об'єднувачих процесах. Виникнення численних релігійних, наукових, освітніх та інших інституцій. Значна професіоналізація мистецьких сил, активний розвиток композиторської творчості і музикознавства, вдосконалення виконавського та освітнього напрямів, розбудова освітніх інституцій та наукових центрів. Розмаїття імен композиторів, різножанровість і стильова строкатість їхніх творчих пошуків: С. Туркевич-Лукинович, А. Рудницький, Р. Придаткевич, Ю. Фіала, В. Витвицький, В. Безкоровайний, М. Кузан, В. Балей, Іван-Богдан Весоловський, Г. Китасти, А. Мірошник, А. Ольховський, І. Соневицький та ін.

Активна презентація українських музичних традицій під час четвертої хвилі еміграції. Інтеграція української еміграції у нове суспільство, посилення співпраці різноманітних українознавчих інституцій, мистецьких колективів, окремих митців. Високий професійний рівень музикантів – представників четвертої хвилі. Найяскравіші імена композиторів: В. Бібик, Б. Буєвський, Л. Грабовський, Я. Губанов, О. Грінберг, В. Журавицький, В. Зубицький, В. Ільїн, Г. Овчаренко, Ю. Шамо, О. Яковчук та ін..

Контрольні запитання і завдання

1. Які з музичних жанрів виявилися найбільш розвинутими в композиторській творчості представників української діаспори?
2. Яких композиторів – представників другої хвилі української еміграції ви знаєте?
3. Чому Прага стала центром українського культурно-інтелектуального життя на початку ХХ ст..?

4. Схарактеризуйте вектори творчої діяльності композиторів – представників другої хвилі еміграції Федора Якименка, Олександра Кошиця, Романа Придаткевича, Стефанії Туркевич-Лукиjanович, Антона Рудницького, Мар'яна Кузана.
5. Назвіть композиторів і діячів музичного мистецтва – представників третьої і четвертої хвиль української еміграції.
6. Якою є роль Світового конгресу українців у процесах об'єднання розрізнених осередків української еміграції?

Тема 4

Музична творчість зарубіжних композиторів українського походження. Огляд за жанрами. Жанри духовної, вокально-хорової і вокально-інструментальної музики. Вокально-хорова і духовна творчість О. Кошиця

Стислий огляд жанрового діапазону творчості композиторів української діаспори. Об'єктивні чинники функціонування композиторської творчості в умовах діаспорного життя. Домінування жанрів духовної, вокально-хорової та вокально-інструментальної музики у творчості композиторів діаспори. У галузі інструментальної музики – значна перевага творів для сольних інструментів – фортепіано, скрипки, віолончелі, інтерес композиторів до жанрів камерної музики. Невелика кількість симфонічних творів, опер, балетів з огляду на об'єктивні чинники.

Збереження і розвиток традицій духовного хорового співу поза межами материкової України. Повна палітра жанрів церковної музики у творчості композиторів української діаспори: авторські твори на канонічні тексти, обробки старовинних одноголосних богослужбових мелодій (тропарів, гласів), жанри паралітургійної творчості. Духовна тематика у світських жанрах кантатно-ораторіального типу. Вокально-хорові жанри у творчості представника першої хвилі української еміграції Євсевія Мандичевського (1857–1929, Австрія), місце в ній духовної музики.

Творча постать Олександра Кошиця (1875–1944, США, Канада) – яскравого представника другої, політичної хвилі еміграції. Розвиток традицій М. Лисенка та М. Леонтовича в хорових обробках українських народних пісень. Широта жанрового діапазону хорових обробок О. Кошиця. Композиторський спадок Олександра Кошиця у жанрах церковної музики. Синтез культової монодії, українських фольклорних джерел та класичного хорового багатоголосся в п'яти літургіях О. Кошиця.

Контрольні запитання і завдання

1. Чому у творчості композиторів української діаспори домінували жанри духовної, вокально-хорової та вокально-інструментальної музики?

2. Яким іншим жанрам надавали перевагу композитори – представники української еміграції?
3. Схарактеризуйте жанри церковної музики у творчості композиторів української діаспори.
4. Що ви знаєте про представника першої хвилі української еміграції Євсевія Мандичевського?
5. Розкажіть про особистість і творчий шлях Олександра Кошиця.
6. Як у творчості О. Кошиця здійснювався розвиток традицій М. Лисенка та М. Леонтовича в жанрі хорових обробок українських народних пісень?
7. Розкрийте особливості стилю Олександра Кошиця у жанрах церковної музики.

Тема 5

Вокально-хорова і духовна творчість А. Гнатишина та І. Соневицького

Семінарське заняття

Теми для висвітлення:

1. Творча постать Андрія Гнатишина (1906–1995, Австрія).
2. Жанри духовної музики у творчості А. Гнатишина та особливості стилю композитора.
3. Обробки українських народних пісень А. Гнатишина в контексті розвитку традицій української професійної музики.
4. Особистість і творчий шлях Ігоря Соневицького (1925–2006, США).
5. Особливості стилю композитора в жанрах духовної музики.
6. Духовне спрямування солоспівів І. Соневицького, шевченківська тематика, інтимна лірика.

Тема 6

Розвиток вокально-хорового жанру у творчості М. Кузана

Мар'ян Кузан (1925–2005, Франція) як представник другої хвилі української еміграції. Характеристика творчого доробку композитора за жанрами і тематикою творів. Місце і роль жанрів вокально-хорової музики у творчості композитора. Українська тематика, звернення композитора до поезій Тараса Шевченка.

Ораторія «Неофіти» на сл. Т. Шевченка – історія створення, структура, особливості музичної мови твору: опертя на традиції західноєвропейської кантатно-ораторіальної та оперної класики, дотримання канонів церковнослов'янської музики; використання прийомів сучасного музичного письма, орієнтація на стилістику українського музичного фольклору.

Ораторія «Посланіє» на вірші Тараса Шевченка та «Чорнобиль-реквієм» – монументальні вокально-хорові полотна.

«Псалми Давида» у переспівах Т. Шевченка: модернізація Біблійного сюжету завдяки сучасній музичній мові.

Особливості композиторського стилю М. Кузана.

Контрольні запитання і завдання

1. Як склався життєвий і творчий шлях композитора Мар'яна Кузана?
2. Схарактеризуйте творчий доробок композитора за жанрами і тематикою творів.
3. Які твори М. Кузана на українську тематику вам відомі?
4. Які музичні традиції живили творчу уяву композитора під час написання ораторії «Неофіти» на сл. Т. Шевченка?
5. Розкрийте особливості інших вокально-хорових творів М. Кузана на вірші Т. Шевченка.
6. Якими сучасними композиторськими техніками володів М. Кузан? Наведіть конкретні приклади з його творів.
7. Назвіть основні риси стилю М. Кузана.

Тема 7

Камерно-інструментальна музика української діаспори

Жанровий спектр камерно-інструментальної музики української діаспори. Національно забарвлені інструментальні мініатюри, розвиток жанрових традицій романтизму. Різновекторність ансамблевих творів першої половини ХХ ст. Український національний колорит у Тріо мі мінор для фортепіано, скрипки та віолончелі Нестора Нижанківського (1928). Особливості концепції Струнного квартету Зиновія Лиська (1929). Оригінальне перетворення українських фольклорних джерел у модерній музичній мові Першого квартету Василя Витвицького (1943).

Авангардні і постмодерні пошуки у камерно-інструментальних творах другої половини ХХ ст.. Оригінальна програмність, тяжіння до нетрадиційних складів інструментів, авангардні засоби музичної виразності у камерно-інструментальній творчості Мар'яна Кузана 1960-1970-х років.

Камерний цикл Вірка Балея «Dreamtime» («Час мрій/снів», 1993–1995) в контексті постмодерних пошуків кінця ХХ ст.. Полісемантична програмність, пов'язана з феноменом сну у традиціях різних народів світу. Стильові алюзії до відомих оркестрових творів Ф. Мендельсона, К. Дебюссі, присвячених темі сну. Втілення українських фольклорних образів у циклі, поєднання фольклорних елементів із новітніми композиторськими техніками.

Контрольні запитання і завдання

1. До яких жанрів камерно-інструментальної музики зверталися композитори української діаспори?
2. Дайте порівняльну характеристику стильових засад композиторської творчості Н. Нижанківського, З. Лиська, В. Витвицького.
3. У чому, на вашу думку, полягає специфіка музичного мислення Мар'яна Кузана?
4. Розкрийте особливості камерного циклу Вірка Балея «Dreamtime».
5. Доведіть, що в камерно-інструментальній творчості Вірка Балея є вияви постмодерністської естетики.

Тема 8

Розвиток жанрів фортепіанної музики у творчості композиторів української діаспори

Семінарське заняття

Теми для висвітлення:

- Романтичні та імпресіоністські впливи у фортепіанній творчості Ф. Якименка та Н. Нижанківського;
- Українська тематика фортепіанних творів А. Рудницького;
- Конструктивістські ідеї фортепіанних п'єс М. Кузана.

Тема 9

Етапи становлення симфонізму у творчості композиторів діаспори. Симфонічна творчість Ф. Якименка та С. Борткевича

Невисокий відсоток симфонічних творів у творчих доробках композиторів української еміграції як результат об'єктивних чинників функціонування композиторської творчості в умовах повсякдення діаспори. Яскравість жанрової та стильової палітри симфонічної творчості композиторів діаспори.

Драматичний життєвий і творчий шлях Федора Якименка (1876–1945, Франція). Місце симфонічної музики у творчому доробку композитора.

Характеристика симфонічних творів Ф. Якименка за жанрами. Поема-ноктюрн «Янгол» (1915) як утілення фантастичного світу образів поезії М. Лермонтова. Поєднання рис романтизму та французького імпресіонізму у творі.

Сергій Борткевич (1877 – 1952) – трагедія особистості і драматична доля його творів. Жанровий спектр творчості композитора, перевага інструментальних жанрів. Перша симфонія «З моєї батьківщини» (1935-1936), Друга симфонія (1940), інструментальні концерти в аспекті впливу романтичної стилістики та образності.

Контрольні запитання і завдання

1. Чому симфонічні твори становлять невеликий відсоток у творчих доробках композиторів української діаспори?
2. Які жанрові різновиди симфонічної музики приваблювали композиторів української діаспори?
3. Що ви знаєте про долю композитора Федора Якименка?
4. Схарактеризуйте напрямки симфонічних пошуків композитора.
5. Розкрийте концепцію і драматургію поеми-ноктюрну «Янгол» Ф. Якименка.

Тема 10

Симфонічні пошуки Р. Придаткевича, С. Туркевич-Лукіянович, В. Витвицького, М. Кузана, Л. Грабовського

Творча постать Романа Придаткевича (1895–1980, США). Розвиток лінії національно спрямованого симфонізму, закладеного М. Лисенком, Л. Ревуцьким та іншими українськими композиторами. Проблематика, жанровий спектр, стилістика симфонічної творчості Р. Придаткевича. Програмна Перша симфонія «Українське визволення» (1928–1937) – композиційна драматургія, стильові впливи, традиційні і новаторські засоби музичної виразності. Основні риси стилю композитора.

Особистість першої жінки-композиторки в українській музиці Стефанії Туркевич-Лукіянович (1898–1977, Велика Британія). Жанровий ареал симфонічної творчості мисткині. Опанування традиційних і новаторських засобів оркестрового письма в перших симфонічних опусах. Захоплення малярством та намагання втілити синтез живопису і музики у симфонічних творах 1950-1970-х років (Симфоніета, Три симфонічних ескізи). Еволюція оркестрового стилю композиторки в бік постімпресіоністичної естетики, серіального мислення у симфонічних творах зрілого періоду. Втілення космічних ідей, етапів технічного прогресу людства в останньому масштабному симфонічному творі – «Космічній симфонії» (1972).

Основні етапи життєвого і творчого шляху Василя Витвицького (1905–1999). Жанрові пріоритети композиторської творчості. Диптих для струнного

оркестру (1941) як наймасштабніший оркестровий твір В. Витвицького. Поєднання рис неоромантизму, неоімпресіонізму та неофольклоризму у творі.

Мар'ян Кузан як композитор-симфоніст. Оригінальне вирішення симфонічного циклу в ранніх симфонічних творах композитора – «Симфонії для ударних» (1964) і «Симфонії для мідних» (1965). Втілення теми нової космічної ери в симфонічному творі «Величина 4,85» (1970). Симфонічна увертюра «Свобода» (1992) як реакція композитора на здобуття Україною незалежності.

Творча фігура Леоніда Грабовського (нар.1935) – представника українського музичного авангарду та «нової фольклорної хвилі». Місце симфонічної музики в творчому доробку композитора. Концепція і драматургія симфонічної елегії «Ворзель» пам'яті Бориса Лятошинського для 3-х оркестрових груп (1992). Включення тематичних запозичень із Третьої і П'ятої симфоній Лятошинського як елемент постмодерністської естетики.

Контрольні запитання і завдання

1. Які новаторські засоби музичної виразності використано в Першій симфонії «Українське визволення» Р. Придаткевича?
2. Окресліть основні етапи еволюції оркестрового стилю С. Туркевич-Лукиjanович.
3. Як втілюються ідеї нової космічної ери у симфонічних творах композиторів української діаспори?
4. У яких симфонічних творах композиторів діаспори використовується український мелос?
5. Розкрийте концепцію і драматургію симфонічної елегії «Ворзель» Л. Грабовського.

Тема 11

Музичний театр української діаспори. Опера у творчості П. Печеніги-Углицького, І. Соневицького, А. Рудницького, М. Кузана, В. Балея

Семінарське заняття

Теми для висвітлення:

- Національно спрямована опера П. Печеніги-Углицького «Відьма»;
- Сатира на радянську дійсність в опері І. Соневицького «Зоря»;
- «Анна Ярославна – королева Франції» А. Рудницького як зразок лірико-психологічної та соціально-історичної драми;
- Камерні опери М. Кузана («Солодке божевілля», «Спокушання святого Антонія»);

- Трагедія Голодомору в одноактній опері В. Балея «Червона земля. Голод».

Тема 12

Розвиток жанру балету у творчості композиторів української діаспори. Балетна творчість С. Туркевич-Лукіянович, М. Кузана, В. Кікти

Персоналії композиторів, які зверталися до жанру балету. Жанрові різновиди балетної творчості: пантоміма – психологічна драма («Руки», «Страхопуд», «Коралі» С. Туркевич-Лукіянович), хореографічна поема («Причинна» А. Мірошника), одноактний балет («Квітка на Венері» М. Кузана), монобалет («Велике вигнання» М. Кузана), дитячий балет (твори С. Туркевич-Лукіянович, І. Соневицького та ін.), балет на історичну тематику («Фрески святої Софії Київської» та «Володимир-Хреститель» В. Кікти). Полярність стильових пошуків у балеті від елементів постромантизму, неокласицизму, імпресіонізму, експресіонізму та інших модерних течій до сучасних стильових мікстів кінця ХХ – початку ХХІ століть.

Глибокий філософський зміст психологічних балетних драм С. Туркевич-Лукіянович. Національна визначеність змісту і музики балету «Мавка» (лібрето авторки за драмою-феєрією Лесі Українки «Лісова пісня», 1964–1967).

Камерний балетний театр М. Кузана. Оригінальний виконавський склад і поліжанрова музична мова раннього балету-казки «Квітка на Венері» (1969). Ностальгія за батьківщиною в пізньому монобалеті «Велике вигнання» (1990).

Історична тема в балетному театрі В. Кікти. Епічна драматургія одноактних балетів «Фрески святої Софії Київської» та «Володимир-Хреститель», створених у 1995 р. на основі масштабних симфонічних полотен композитора.

Контрольні запитання і завдання

1. Назвіть імена композиторів – представників української діаспори, які зверталися до жанру балету.
2. Які філософські ідеї покладено в основу концепцій балетів С. Туркевич-Лукіянович?
3. Проведіть паралелі між раннім і пізнім балетами М. Кузана.
4. Як втілено історичну тематику в одноактних балетах В. Кікти?

Тема 13

Розвиток української естрадної пісні за межами України

Круглий стіл

Теми для обговорення:

- Творчість «українського Дунаєвського» – композитора Богдана Весоловського,
- Виконавська і музично-громадська діяльність американської співачки українського походження Квітки Цісик.

Тема 14

Шляхи культурної взаємодії материкової України з українською діаспорою у ХХІ столітті

Основні напрямки взаємодії діаспори з Україною на сучасному етапі. Чинники, які стимулюють і стримують взаємодію.

Урядові документи сучасної України з питань співпраці з закордонним українством. Освітні, наукові, культурно-мистецькі заходи державного рівня з залученням представників та інституцій української діаспори: обмін делегаціями, художніми колективами, викладачами і студентами, заснування і діяльність благодійних фондів, дослідження і видання архівних джерел і праць зарубіжних українознавців, активізація обмінів друкованими матеріалами між науковими, громадськими, політичними організаціями, освітніми інституціями тощо.

Створення фонду «Зарубіжна україніка» в ЦНБ ім.В.Вернадського.

Перші постановки опери А. Рудницького «Анна Ярославна – королева Франції», балетів В. Кікти «Фрески Софії Київської» та «Володимир-хреститель» у Національній опері України в сезоні 1995-1996 років.

Експозиційна, просвітницька, наукова діяльність Музею української діаспори в Києві.

Міжнародний фестиваль мистецтв Anne de Kiev Fest (або «Анна-Фест») у Національному історико-культурному заповіднику «Софія Київська».

Музикознавчі і культурологічні дослідження музики української діаспори, творчі і наукові заходи НМАУ ім. П.І.Чайковського з залученням представників української діаспори (Міжнародний музичний фестиваль «Сергій Борткевич в Україні», концертні проекти з виконання музики Федора Якименка, майстер-класи американського бандуриста і етномузиколога українського походження Юліана Китастого, Міжнародна науково-практична конференція «Україна. Європа. Світ. Історія та імена в культурно-мистецьких рефлексіях» тощо).

Контрольні запитання і завдання

1. Окресліть основні напрямки взаємодії материкової України з українською діаспорою на сучасному етапі.
2. Які чинники стимулюють, а які стримують взаємодію?

3. Які урядові документи сучасної України з питань співпраці з закордонним українством вам відомі?
4. В яких формах відбуваються освітні, наукові, культурно-мистецькі заходи державного рівня з залученням представників та інституцій української діаспори? Наведіть конкретні приклади.
5. Якою є роль НМАУ імені П.І.Чайковського в питаннях поживлення культурно-мистецьких зв'язків з українською діаспорою?

Література

1. Гармель О. В. Феномен «чужого» текста в современной музыке. Аспект неомифологических интенций художественного мышления: Дис. канд. искусствоведения: 17.00.03 / Нац. муз. акад. Укр. им. П. И. Чайковского. – К., 2007. – 227 л. Библиогр.: л. 178–200.
2. Грабовський В. «Французкий українець» // Музика. – 1995. – № 6. – С. 23.
3. Загайкевич А. Concerto misterioso Леоніда Грабовського – кризь мінливості відображень // Українське музикознавство. Вип 28. – К.: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 1998. – С. 155–159.
4. Інформаційно-аналітичні матеріали до парламентських слухань «Закордонне українство: сучасний стан та перспективи співпраці». – К., 2009.
5. Калениченко А. Академічна інструментальна музика української діаспори у першому наближенні (жанровий аспект) / Анатолій Калениченко // Музична україністика: сучасний вимір: зб. наук. статей пам'яті композитора і музикознавця, доктора мистецтвознавства, професора Антона Мухи / ред.-упорядник О. Кушнірук. – К.: ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2009. – Вип. 3. – С. 156–168.
6. Карась Г. В. Музична культура української діаспори у світовому часопросторі ХХ століття: монографія / Ганна Василівна Карась. – Івано-Франківськ: Тіповіт, 2012. – 1164 с.
7. Кияновська Л. З-за піднятої завіси // Музика. – 1991. – № 4. – С. 2–4.
8. Кошиць О. Спогади / Упоряд. і передмова М. Головащенко; Післямова М. Слабошицького. – К.: Рада, 1995. – 387 с.
9. Лисько З. Роман Придаткевич (до 100-річчя від дня народження) // Музика. – 1995. – № 6. – С. 22.
10. Лехник Л. Василь Витвицький: музикознавча та композиторська спадщина: дис. канд. мистецтвознавства: 17.00.01 / Любомир Володимирович Лехник. – Львів, 2005. – 261 с.

11. Мартиненко О. Музична діяльність української еміграції у міжвоєнній Чехословаччині (джерелознавчий аспект дослідження): дис. канд. мист.: спец. 17.00.03. – Музичне мистецтво / Мартиненко Оксана Василівна. – Київ, 2001. – 310 с.
12. Мистецтво України: Біогр. довід. / Упоряд.: А. В. Кудрицький, М. Г. Лабінський; За ред. А. В. Кудрицького. – К.: Укр. енцикл., 1997. – 700 с.
13. Муха А. І. Композитори України та української діаспори: Довідник. – К.: Музична Україна, 2004. – 352 с.
14. Нікітіна А. «Коли» (композитор в контексті часу) // Музика. – 1998. – № 4. – С. 8–9.
15. Павлишин С. Ігор Соневицький. – [2-е вид., розшир. і доповн.] / Стефанія Павлишин. – Львів: БаК, 2005. – 119 с.
16. Павлишин С. Композитор Мар'ян Кузан / Стефанія Павлишин. – Львів: Навчально-виробничі майстерні Львівського поліграфічного технікуму, 1993. – 135 с.
17. Павлишин С. Перша українська композиторка Стефанія Туркевич-Лісовська-Лукиjanович / Стефанія Павлишин. – Львів: Бак, 2004. – 160 с.
18. Підківка О. Після довгих років забуття: про життя і творчість українських композиторів / Олег Підківка. – Львів, 2003. – 263 с.
19. Станішевський Ю. Маестро з Парижа // Музика. – 1991. – № 2. – С. 12–13.
20. Станішевський Ю. Національний академічний театр опери та балету України імені Тараса Шевченка: Історія і сучасність. – К.: Муз.Україна, 2002. – 736 с.: іл. – Резюме рос., англ., нім.